

Profielen van specialistische expertise in palliatieve zorg

Voorbij de generalist

Symposium O2PZ

11 april 2024

Ingrid van Zuilekom

Suzanne Metselaar

Harmieke van Os-Medendorp

Fleur Godrie

Bregje Onwuteaka-Philipsen

Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg

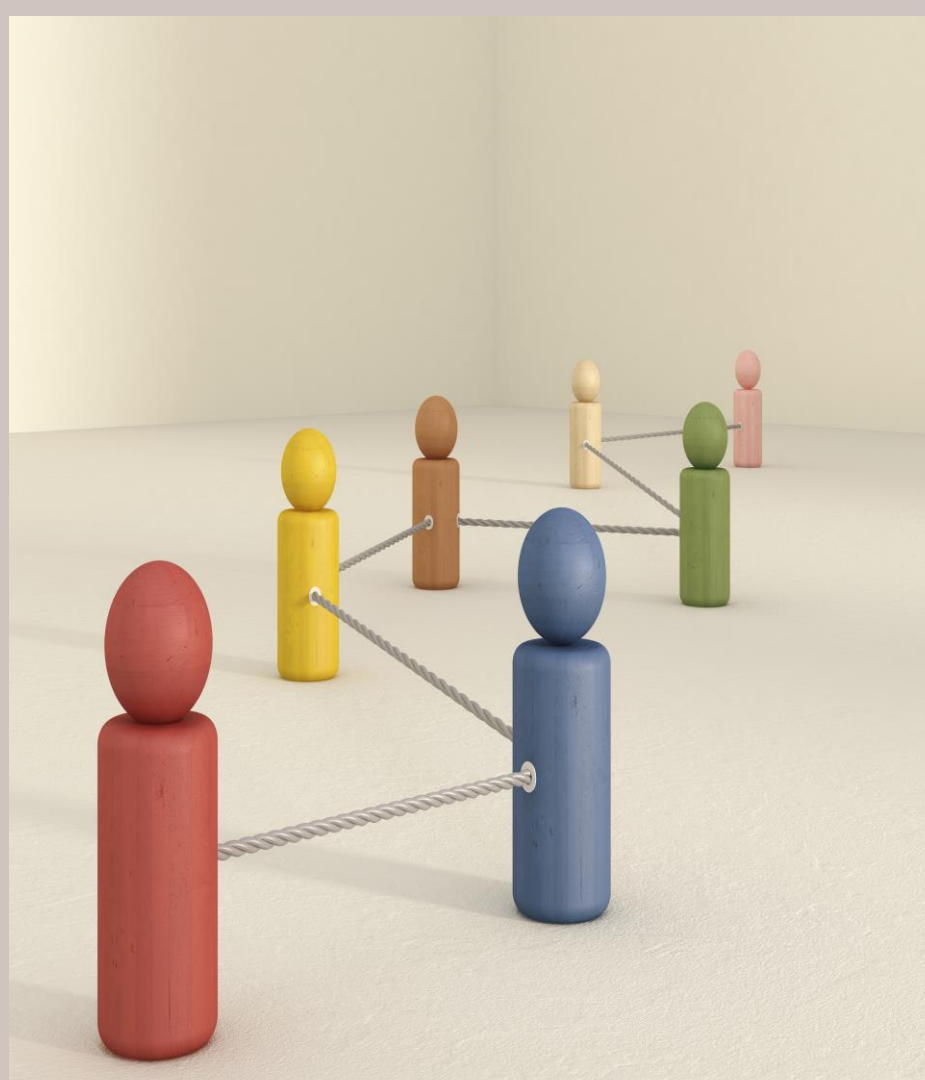
Dit programma wordt mogelijk gemaakt door

In Nederland hanteren we een mixed model palliatieve zorg.

Naast **generalisten en specialisten**, herkennen we ook de rol van **experts** in palliatieve zorg.

(IKNL/Palliactief, 2017), (Boddaert, 2022).

Omschrijving

Kwaliteitskader Palliatieve zorg
(IKNL/Palliactief, 2017).

GENERALIST:	SPECIALIST:	EXPERT:
<p>Basiskennis en basisvaardigheden in palliatieve zorg.</p> <p>Generalistische palliatieve zorg kent zijn eigen beperkingen en raadpleegt indien nodig een specialist palliatieve zorg.</p>	<p>Erkende opleiding en specifieke kennis/vaardigheden in complexe palliatieve zorg.</p> <p>PZ maakt vaak deel uit van de dagelijkse praktijk. Ingebed in een gespecialiseerd palliatief zorgteam.</p> <p>Heeft zijn eigen beperkingen en raadpleegt indien nodig een expert PZ.</p>	<p>Erkende opleiding in palliatieve zorg, werkervaring en inhoudelijke verdieping en verbreding, en specifieke kennis en vaardigheden in complexe palliatieve zorg en crisissituaties.</p> <p>Werkt vanuit zijn positie in een vakgebied waar PZ de enige focus van het werk is.</p> <p>De expert is bij voorkeur ingebed in een gespecialiseerd palliatief zorgteam.</p>

Onduidelijke
beschrijving van de
rol van specialist en
expert, hoe word je
een specialist of
expert?

Verwarring, wat kan
verwacht worden
van een specialist
of expert?

Zorgverleners
gespecialiseerd in
PZ worden laat
geconsulteerd,
(over- en
onderbehandeling)

DOEL: Helderheid
creëren over wat
specialistische
expertise in
palliatieve zorg
inhoudt.

Project Voorbij de generalist (programma O2PZ)

Wat houdt specialistische expertise in palliatieve zorg in?

Welke opleiding of training is nodig om een specialist of expert palliatieve zorg te worden?

Wat is de rol van specialist en expert in de (dagelijkse praktijk) van palliatieve zorg?

Welke competenties zijn nodig voor een specialist en expert?

Wat is het 'surplus' van de expert ten opzichte van de specialist?

*Geldt voor de verzorgende, verpleegkundige en **medische** beroepsgroepen.*

SURVEY

HOE BESCHRIJVEN
ZORGPROFESSIONALS
ZICHZELF IN HET
NEDERLANDSE MODEL VAN
PALLIATIEVE ZORG?

SCOPING REVIEW

HOE WORDT
GESPECIALISEERDE
PALLIATIEVE ZORG
BESCHREVEN IN DE
INTERNATIONALE (PEER
REVIEWED) LITERATUUR?

MODIFIED DELPHI STUDY

IS ER CONSENSUS OVER
SPECIALISTISCHE EXPERTISE
PALLIATIEVE ZORG IN
NEDERLAND?

Kernboodschap Survey (N= 854)

Verzorgende, verpleegkundige en medische beroepsgroepen

In Nederland is er een verschil in hoe zorgverleners hun specialistische expertise over palliatieve zorg omschrijven. Van invloed zijn:

Aanvullende opleiding, werkervaring, aantal patiënten dat op jaarbasis gezien wordt en werksetting.

Zorgverleners vinden het belangrijk dat er zowel specialisten als experts palliatieve zorg zijn.

Zorgverleners vinden het belangrijk dat er meer duidelijkheid komt over wie doet wat rondom specialistische expertise palliatieve zorg (taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden).

Identification

Records identified through database searching
(n = 13881)

Records after duplicates removed
(n = 6670)

Screening

Records screened
(n = 6670)

Records excluded
(n = 6609)

Full-text articles assessed for eligibility
(n = 61)

Full-text articles excluded, with reasons
(n = 19)

- Articles included single case-studies
- Articles focused on specific country context
- Articles focused solely on generalistic palliative care

Eligibility

Full-text articles assessed for snowball articles
(n = 42)

Snowball articles included
(n = 3)

Included

Studies included in qualitative synthesis
(n = 45)

Original Article

RESEARCH

Open Access

Specialist palliative care teams and characteristics related to referral rates: a national cross-sectional survey

Visser⁵,

In de in
is geen
over de
expert

Ho
car
col
gei
mc

Generalist plus Specialist Palliative Care — Creating a More Sustainable Model

Timothy E. Quill, M.D., and Amy P. Abernethy, M.D.

Palliative care, a medical field that has been practiced informally for centuries, was recently granted formal specialty status by the American Board of Medical Specialties. The demand for palliative care specialists is grow-

ing, and health care organizations may soon receive capitated payments for all services that patients receive, many are investing in palliative care to improve overall value.

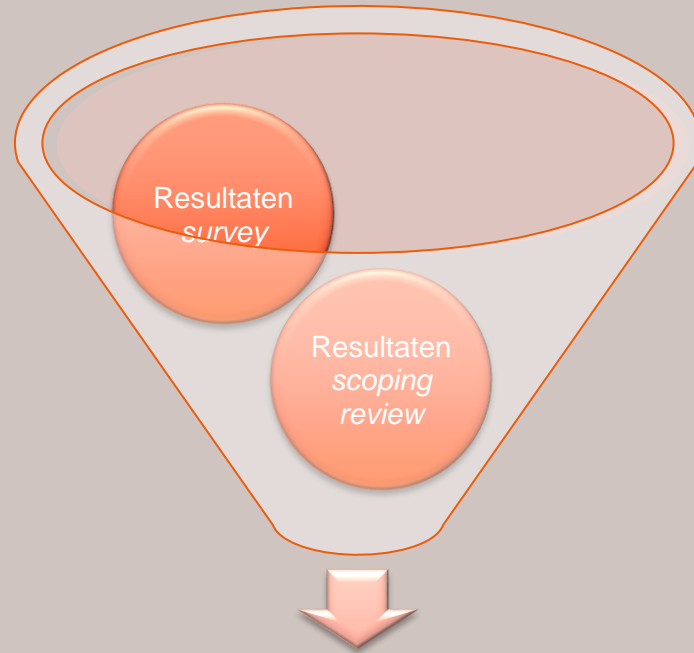
Although this trend has fostered rapid growth of the palliative

care field, the value of palliative care has been recognized, specialists are sometimes called on for all palliative needs, regardless of complexity.

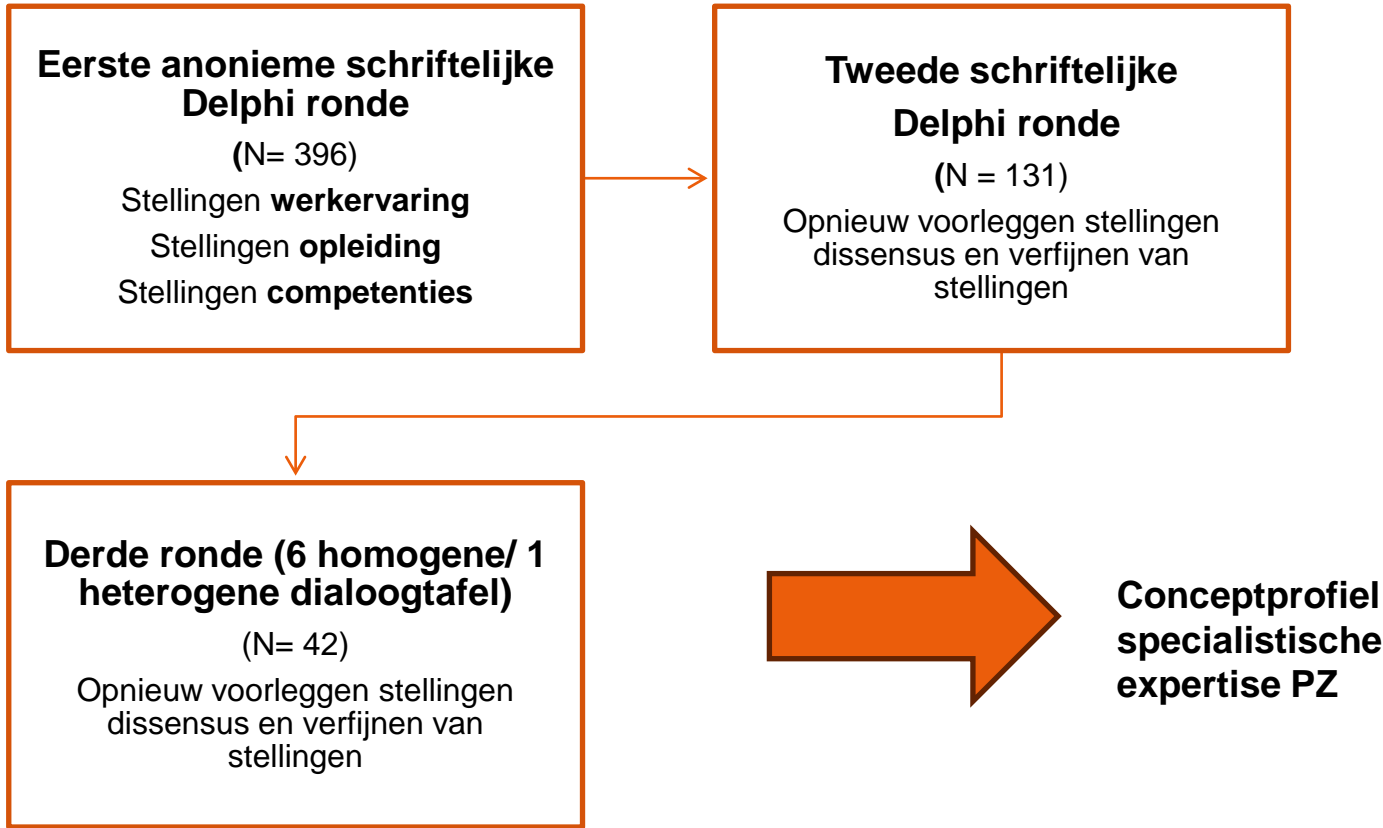
Although it may theoretically seem optimal for palliative medi-

Catherine RL Brown^{1,2}, **Amy T Hsu^{1,3,4}**, **Claire Kendall^{1,2,3,5}**,
Denise Marshall⁶, **Jose Pereira⁵**, **Michelle Prentice^{1,3}**, **Jill Rice⁷**,
Hsien-Yeang Seow⁸, **Glenys A Smith^{1,3}**, **Irene Ying^{9,10}**
and **Peter Tanuseputro^{1,3,4,5,7}**

ke zorg
eden)
(heden)

Delphi studie

Bevindingen Delphi studie

Beschrijving specialistische expertise palliatieve zorg

Beschrijving specialistische expertise palliatieve zorg bestaat uit:

Deel 1: Profiel; beschrijving van competenties en condities (werkervaring en aanvullende opleiding) voor alle verzorgende, verpleegkundige en medische beroepsgroepen;

Deel 2: Werkagenda; aanbevelingen voor professionalisering palliatieve zorg

Profiel

Het profiel biedt een basis voor meer helderheid over wat we onder 'specialist palliatieve zorg' willen verstaan in Nederland

Deel 1:

- 1: De verzorgende (IG) als specialist palliatieve zorg**
- 2: Palliatieve zorg verpleegkundige (mbo & hbo)**
- 3: De Verpleegkundig Specialist (MANP) en Physician Assistant (PA)**
- 4: Kaderarts palliatieve zorg**

Deel 2:

- 5: Aanbevelingen voor implementatie**

Stellingen over voorwaarden voor alle beroepsgroepen

Ronde 1 (N = 396)

Stellingen voorwaarden	Consensus	Dissensus	Consensus
Voorkeur voor indeling mixed model palliatieve zorg.		50% heeft een voorkeur voor generalist – specialist en expert en 36% heeft een voorkeur voor specialist en expert	55% heeft een voorkeur voor specialist en expert en 10% heeft een voorkeur voor generalist – specialist en expert 10% weet het niet.
Een specialist ben je op aanvullende opleiding en werkervaring			
De expert palliatieve zorg wordt gezien door collega's/peers als een expert op een specifiek deelgebied.			

“Collega’s beschouwen mij als expert, maar zo omschrijf ik mijzelf niet” (Verpleegkundig specialist, respondent, dialoogtafel 3)

“De expert heeft geen formele rol, we hebben voldoende aan generalist-specialist (Kaderarts, dialoogtafel 6)”

Stellingen over opleidingen verzorgende en verpleegkundige beroepsgroep

Ronde 1 (N = 189)

Ronde 2 (N = 40)

Ronde 3 (N =14)

(homogene en heterogene dialoogtafel)

Stellingen	Consensus	Dissensus	Consensus	Dissensus	Status
Een scholing aandachtsvelder leidt op tot specialist PZ	Helpende/VZ 76% Oneens Hbo verpleegkundige 77% Oneens		88% Oneens		Consensus
Een basiscursus PZ leidt op tot specialist PZ	Helpende/VZ 76% Oneens Hbo verpleegkundige 77% Oneens	Mbo verpleegkundige 54% Oneens	Mbo verpleegkundige 82% Oneens		Consensus
Een post hbo opleiding (minimaal 21 lesdagen) leidt op tot palliatieve zorg verpleegkundige	77% Eens				Consensus
Een post mbo opleiding (minimaal 21 lesdagen) leidt op tot palliatieve zorg verpleegkundige		54% Oneens		70% Oneens	Consensus, mits onderscheid in onderwijsaanbod rondom functiedifferentiatie
Een palliatieve zorg verpleegkundige die volgens het profiel van V&VN PZ (2022) wordt opgeleid is een specialist palliatieve zorg	75% Eens				Consensus

Stellingen over opleidingen voor VS/PA en artsen

Ronde 1

(N = 207)

Ronde 2

(N = 91)

Stellingen	Consensus	Dissensus
De kaderopleiding (Gerion en NHG) leidt op tot specialist palliatieve zorg		
De Post graduate opleiding "Palliative Medicine for Health Care Professionals" voor artsen (Cardiff of Harvard Univer leidt op tot specialist PZ.		54% Eens
Het is aan een koepelorganisatie (zoals bijv. KNMG) om te bepalen of bovengenoemde opleidingen PZ erkend zijn om specialist PZ te worden (artsen)		5% Eens
De 9 daagse cursus voor medisch specialisten leidt op tot specialist PZ.		42% Eens
Het is in de toekomst noodzakelijk dat er een registratieregister komt voor alle artsen die specialist palliatieve zorg zijn.	78% Eens	

*"Regie
behandelaren
(VS/PA/Artsen
zouden allemaal
dezelfde
kaderopleiding PZ
moeten doen" (PA,
respondent
dialoogtafel 3)*

Voorbeeld
profiel voor
verpleeg
kundigen

Een verpleegkundige die opgeleid wordt volgens het profiel Palliatieve zorg verpleegkundige (V&VN, 2022) is een specialist palliatieve zorg met als titel palliatieve zorg verpleegkundige.

Het profiel Palliatieve zorg verpleegkundige (V&VN, 2022) ligt ten grondslag aan een post mbo- en post hbo leergang. Deze leergang tot palliatieve zorg verpleegkundige bestaat uit minimaal 21 lesdagen.

De volgende opleidingen leiden op tot palliatieve zorg verpleegkundige:

- Een post mbo leergang palliatieve zorg voor mbo verpleegkundigen (NLQF niveau 4)
- Een post hbo leergang palliatieve zorg voor hbo verpleegkundigen (NLQF 6 (niveau 5 voor 2020))

De volgende opleidingen zijn verdiepend, maar leiden niet op tot PZ vpk

Een basiscursus palliatieve zorg voor verpleegkundigen/Een scholing aandachtsvelder palliatieve zorg

In het
portfolio is
zichtbaar
opgenomen.

De kaderarts
palliatieve
zorg:

- Volgt (geaccrediteerde) intervisiebijeenkomsten met collega specialisten palliatieve zorg, interprofessioneel, of gerelateerd aan interprofessionele patiënten bespreking (MDO of PaTz groep).
- Bevordert de deskundigheid van (generalistische) zorgverleners over palliatieve zorg. Dit kan bestaan uit verzorgen van onderwijs gerelateerd aan palliatieve zorg op een ROC, hogeschool, universiteit of opleidingsinstituut, maar kan ook bestaan uit bedside teaching.
- Neemt deel aan (beleids) commissies en (richtlijn) werkgroepen met als doel verbeteren van de kwaliteit van palliatieve zorg.
- Participeert in wetenschappelijk onderzoek, belangrijk dat het besef er is dat er kansen liggen.
- Houdt de eigen deskundigheid over palliatieve zorg bij: volgen van Webinars, scholingen, (internationaal) congresbezoek, E-learnings.
- Draagt bij aan maatschappelijke bewustwording over palliatieve zorg.
 - Zet zich in voor de bewaking en verbetering van de voorwaarden waaronder de palliatieve zorg geboden wordt.
 - Kan gevraagd en ongevraagd geconsulteerd worden over palliatieve zorg.

Deel 2

“Werkagenda”/Implementatie van conceptprofiel

Aanbevelingen die uit de Delphi studie voortvloeien op basis van de behoeften, wensen en toekomstvisie van de participanten

- **Overgangssituatie**
- **Erkennen opleiding**
- **Kwaliteitsregister**
- **Kaderopleiding**
- **Capaciteit**

Implementatie van conceptprofiel

➤ Overgangssituatie

Voor zorgprofessionals om binnen 5 jaar relevante aanvullende opleiding of werkplek te realiseren om hun ervaring en kennis aan te vullen en zich zo specialist palliatieve zorg te kunnen (blijven) noemen. Of relevant portfolio opstellen waarin aantoonbaar de rol van specialist is vervuld.

➤ Erkennen opleiding

Idealiter vindt erkenning van verpleegkundig vervolgonderwijs plaats via het [CZO](#) (College Zorg Opleidingen). Overgangssituatie aanbevolen via beroepsvereniging V&VN en Federatie Medisch Specialisten (FMS) of KNMG.

Implementatie van conceptprofiel

➤ **Kwaliteitsregister**

Het voorstel is dat verpleegkundigen (mbo en hbo) en de VS als specialist palliatieve zorg geregistreerd staan in het kwaliteitsregister V&VN. Voorstel voor PA is registratie in kwaliteitsregister NAPA. Kaderartsen PZ registratie als specialist PZ.

➤ **Kaderopleiding**

De wens dat in de toekomst VS en PA, regiebehandelaren samen de kaderopleiding kunnen volgen. De postgraduate opleiding “Palliative Medicine for Health Care Professionals” leidt op tot specialist palliatieve zorg. De betreffende wetenschappelijke vereniging initieert een diplomavergelijking afgestemd met de opleiders van de (Nederlandse) Kaderopleiding.

Implementatie van conceptprofiel

➤ Capaciteit

Hoeveel specialisten zijn er nodig op hoeveel generalisten? Context in relatie tot demografische ontwikkelingen.

Resultaten Voorbij de generalist geven input aan:

**VERHELDEREN WAT
SPECIALISTISCHE
EXPERTISE PZ
INHOUDT**

**REALISEREN PROFIEL
SPECIALISTISCHE
EXPERTISE PZ**

**IMPLEMENTEREN VAN PROFIEL
IN
BEROEPS- EN
WETENSCHAPPELIJKE
VERENIGINGEN**

Dank voor de aandacht!

Meer informatie ?

i.vanzuilekom@saxion.nl

Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg

Dit programma wordt mogelijk gemaakt door

